

BİR ÖLÜNÜN GÖNDER TAHTALARI

Salim Nizam

■ Onu ilk gördüğümde sessizce oturduğu kahvenin bir köşesinden ürkek ürkek etrafına bakınıyordu. Kısa boylu, üstü başı perişan, saç sakalına karışmış, yaşını başını almış bir adamdı. Giydiği eski püskü ceketini belli ki iki beden büyüktü üstüne. Başındaki yeşil, beyaz çizgili yün takkesinin altından etrafını süzüyor, çayını yudumlariken içinde bulunduğu bu duruma alışkın gibi görünüyordu.

Yanımdakilere, “Kim bu?” diye sordum. Kimse umursamadı, Mehmet öğretmen yaşlı adamı uzun uzun süzdükten sonra sorumu cevapladı.

“Buraya yeni gelmiş?”

“Peki kim, neci, kimi kimsesi yok mu?”

“Köyde kızı var.” dedi Mehmet öğretmen çayına uzanırken. “Sen de tanırısın. Hacı Ragıpların Fatma. Bu adam üvey babasıymış galiba. Kimsesi kalmayınca, Yenice’nin dağ köyünden alıp buraya getirmişler. Bir yatak atmışlar kömürlüğe, orada yatıyormuş, diyorlar.”

“Peki kaç yaşında?”

“Doksan üç diyorlar,”

“Epey yaşı da var. Yatsı cemaati çoktan gitti. Ne diye duruyor bu saatte kahve köşelerinde?”

Orta boylu, tıknaz, saç sakalı gür köy imamı cevap verdi bu kez.

“Ne diye olacak. Isınıyor burada.”

“Evde sobası yok mu?”

“Kurmamışlar.”

“Kurmamışlar mı? Koca kışı nasıl geçirecek kahve köşelerinde. Daha aralığın başındayız.”

“Adı ne peki?”

“İsmail”

“Yazık adamcağıza!” dedim. “Gece yarılarına kadar sandalye tepesinde.

Ondan bahsettiğimizi anladı mı anlamadı mı bilmem ama İsmail amca kırışık yüzünde donuk gözleriyle bizim tarafa baktı, ardından masadakileri tek tek inceledi. Bakışları üzerimizdeyken bir anda doğrulup ağır adımlarla bize doğru yöneldi. Ona daha dikkatli baktım; ceketinin yakaları yağ başlamıştı, kazağının birkaç yeri söküktü ve pantolonunun paçalarını çoraplarının içine sokmuştu. Mehmet öğretmen durumu anlamış olacak.

“Sigara istemeye geliyor yine.” dedi.

Masadakiler sigara paketine uzanırken onun yorgun, karık sesini ilk kez işittim.

“Ciğara var mı?”

Yazardım sonuçta, orada burada söyleşilerim oluyordu. Bazen şehir dışına gidiyordum. Okulum, öğrencilerim, kızımın dersleri derken baba yadigarı köyüme her zaman gelemiyordum. Ama her gelişimde İsmail amca'yı arıyordu gözlerim. Kimi kahvede, kimi camide, kimi de köy meydanındaki bankta; kuru ekmek, peynir ya da köylünün verdiği kalan yemekleri yerken görüyordum onu. Kuru ekmeği yerken bile öyle iştahlı görünüyordu ki bunu da uzun süre aç kalmasına bağlıyordum.

Arkadaşlarım, “Bunca iş arasında sen de taktın İsmail amcaya!” diyorlardı. Takmadım belki ama insanız, terazim hassastı biraz, kula merhamet etmek lazımdı. İnsanların takmalıydım belki de kafama: İnsanlar duyarsız, insanlar vurdumduymaz olmuştu, insanlar sorun dinlemek istemiyordu artık, sorunu deşmek, eşelemek istemiyorlardı. Her gelişimde İsmail amca'yı sorup soruşturmamdan masadakiler de rahatsız olmaya başlamışlardı zamanla. Sıkılanlar kalkıp başka masalara oturuyorlardı.

Şubat tatiliydi, çoluk çocuk birkaç gün için köye gelmiştik. Evde internet olmadığı için çoluk çocuk köy evinde kalmayı istemiyordu, onları burada zor tutuyordum. Karım soba yakmayı pek istemese de ne yapıp edip onları ikna edip köydeki sarı boyalı evimize getirmiştik. Ne de olsa bu evde anılarım vardı, her nereye gidersem gideyim bu evden uzak kalamıyordum. Bahçemin her karışında, anne ve babamın anıları, adım izleri vardı. Hem uzak bir yere söyleşiye gidecek olsam bile yola çıkmadan önce mezarlığa mutlaka uğruyordum. Sanki uğramasam, mezar başında bir Fatiha okumasam bana küsecekler gibi geliyordu. İşte şubat tatilinde çocuklarımı mutlu etmek için sobada kestane patlatıyor, kardan adam yapıyor, bilmece soruyor, eski oyunlardan oynuyor, uykudan önce *Binbir Gece Masalları*'nı okuyordum onlara. Hele “Terzi ile Kamburun Öyküsü”ne bayılıyorlardı.

Köy kahvesinde dostlarımızı gördükçe tüm yorgunluğumu unutuyor, arkadaşlarla gece yarısına kadar sohbete dalıyorduk. İşte bir akşam nasıl oldu bilmem, İsmail amca'yı kahvede görememiştım. Hasta mıydı, neydi, bilmiyordum ama o akşam camide de köy kahvesinde de yoktu.

“İsmail amca nerede?” dedim. Masadakiler bana güldü.

“Biz de ne zaman soracaksın diye bekliyorduk. İçini rahatlatıcaksa söyleyelim: Kızı ve damadı evden kovmuş, mezarlık yanındaki bağ evinde yatıyor artık.”

“Evden mi kovmuşlar? Hem bağ evi soğuk değil mi? Sobası var mıydı oranın?”

“Aman hocam işine baksana sen! Mezarlıkta mı kalmış, sobası mı varmış, tozlu yatakta mı yatmış, aç mıymış, tok muymuş? Kimin umurunda. Kızı, damadı bile düşünmüyor bu kadar, senin de içine dert oldu İsmail amca. Bırak elin adamını; hadi, bir okey çevirelim.”

“Çok üşüyordur şimdi orada. Hem bağ evindeki yatak, Bağ bekçisi Nuri Aga öldüğünden beri, bildim bileli orada. Çürümüş kokuşmuştur şimdi. Hem İsmail amcanın karnı aç mıdır, tok mudur bilinmez.”

“Aç kalmaz o merak etme! Birkaç tencere tava götürmüş, ne bulursa pişiriyor-muş. Sobası olmasa da bağ evinde, bütün mezar tahtalarını yakıp ısıtıyor-muş. Bırak şunu, köyde sana da kızacaklar; karılar mezarlığa korkudan gidemez oldu. Gündüz mezarların üstünde yatıp uyuyormuş, görenlerin ödü patlıyor-muş.”

“Köy tuvaletlerini temizletmeye başlamışlar ona. İki paket cigaraya temizliyor-muş.” dedi birisi.

“Üstü başı kir içinde. Tuvalet temizlerken paçalarına sıçratıyor, bir de öyle camiye geliyor, kimse durmuyor yanında safa.” dedi diğeri.

“Aman yazarım başka işin yok mu? Kaşık cebinde geziyor. Düğün dernek orada burada doyuyor işte. Hem açlıktan kim ölmüş. Aç kalmaz o merak etme. Köylünün verdiği kokuşmuş peyniri, artık yemekleri bile iştahla yiyor. Çocuklar yarım kalan tostlarını da ona veriyormuş. Takma kafana böyle şeyleri. Sen yeni romanını yazmaya bak. Boş ver İsmail amca'yı.”

Evet, içime dert olmuştu İsmail amca. Ertesi akşam onu yatsı namazında bir taburede otururken gördüm. Mecalî kalmamıştı, namazını bile oturarak kılıyordu. Kimse yanına değil yakınına bile yaklaşmıyordu. O akşam İsmail amcanın yanına sokuldum, namazı yanı başında kıldım. Evet, doğruydı, üstü başı pisti, biraz necaset biraz ter kokuyordu ama insandı. Yanında çocukları yoktu ama onun da bir zamanlar kol kanat gelecek bir annesi bir babası vardı.

Namazın ardından kahveye oturur oturmaz İsmail amca peşimizden geldi. Yüz verme şuna, dediler. Ona doğru bakmadım bile lakin kimden cesaret aldı bilmiyorum masamıza oturuverdi. Herkesin yüzünün muşmulaya dönmesi, kokudan sandalyesini bir adım ötelemesi hoşuma gitmişti. Ona yandaki büfe-

den karışık bir tost ve peş peşe çay söyledim. Karnı doyunca, ölü balık gibi mat gözleriyle yüzüme bakıp, “Bir ciğara!” dedi. Sigara içmiyorum, dedim. Oralı olmadı. Mehmet öğretmen paketten bir sigara uzatıp yaktı. Sonra da kalan sigaraları cebine soktu.

Kar atıştırıyor, dediler. Herkes pencereye baktı. İsmail amcanın yüzüne baktım, kara sarıydı. Sanki ölüm gözbebeklerine sirayet etmiş gibi hayata boş bakıyordu. Acıdım hâline. Çok durmadı zaten, kalkıp mezarlığın yolunu tuttu.

Zaten bir gün gideceğiz mezarlığa; evine, kızının, torunlarının yanına git bu soğukta, demem gerekirdi ama diyemedim. İsmail amcanın peşinden bakakaldım. Karanlığa karışıp gitmişti.

“Aman sen de dert edindin kendine İsmail amca!” dedi elini omzuma koyup Veteriner Ali. Çok şaşırmıştım. Ardından tüm bakışlarım üzerindeyken konuşmasını sürdürdü. “Ha unuttuyordum söylemeyi. Bak Seyfettin abi sana kızıyor. Biliyorsun ya, oğlu Kabataş mezunu. Kaliforniya’da bir üniversiteye yazılmış. Sicilini araştırıyorlarmış ta Amerika’dan. Herkesin sosyal medya hesaplarını tek tek inceliyorlarmış. Seyfettin abiyle arkadaşsın ya hani. Sen de *instagram*’da minstagramda çok fazla İsrail karşıtı paylaşımlar yapıp durma bak. Çocuk ekmeğinden olmasın sonra.”

Bir şey demedim ama biraz kendimi biraz toplumu sorguladım. İsmail amcanın aç kalması, Gazze’nin aç kalması kaç kişiye mevzubahisti. Duygusuz, duyarsız insanlara dayanamıyordum artık. Eve mevsimsiz meyve taşıırken apartman çocukları görececek diye kaygı duyan ben, Gazze’deki çocuklar aç kalıyor diye nasıl kaygılanmayaydım.

Köyde internetsiz bir yaşam çocuklarımı sıkırmıştı, *Binbir Gece Masalı* da dinlemek istemiyorlardı artık. Karım, “Şehre dönelim artık!” dedi.

“Tamam.” dedim. “Ama durun önce annemi babamı bir göreyim,” dedim.

Karım güldü,

“Göreyim diyorsun, sanki mezarlarından çıkmış seni bekliyorlar.”

“Olsun, onlar gözsüz de görürler.”

Mezarlıkta ulu servi ağaçları kar yüklenmiş sağa sola yatmıştı. Mezarlarının başında anne ve babamı düşündüm. Annemin çukura kaçan ela gözlerini, çemberinden taştan kır saçlarını, eksik dişlerini, kuru, mor damarlı ellerini, sarı evdeki soframızı, annemin yemeklerini... Babam geldi sonra gözümün önüne, kornayı çala çala. Kırmızı minibüsüyle eve karpuz taşıyışı, kiremit aktarışı, odun kırışı, çocukluğumda bana BAĞFAŞ torbasından sazdan uçurtma yapışı... Çok özlemiştim onları. Farkında olmadan üç damla göz yaşı süzüldü gözlerimden. İyi ki ahiret vardı, iyi ki ahirette görüşecektik.

Sonra teyzem geldi aklıma. Ekim sonu ölmüştü. Bir Fatiha da ona okuyayım dedim. Çam ağacının altındaki mezarına uğradım. Dualar okudum, yâd ettim;

bize geliş, anneme sebepsiz küşüşü, Türk filmi izlerken şen kahkahaları geldi gözümün önüne. Sen de gittin, dedim. Birden teyzemin taze mezarının başında gönder tahtalarının olmadığını fark ettim. Etrafıma bakındım, şaka gibiydi, başka mezarlarda da yoktu. Az öteye baktım, büyük bir ateşten arta kalanlar vardı. Yarısı yanmış iki gönder tahtası alıp elime, teyzemin baş ve ayakucuna kaktım.

“Rahat uyu Aysel teyzem. Gönder tahtalarını buldum.”

Ulu servi ağaçlarından poyraz rüzgârlarının ulaşamadığı mezarlığın güney ucunda dumanlar yükseliyordu. Oraya doğru yürüdüğümde büyük bir ateş yandığını ve başında yaşlı bir adamın oturduğunu fark ettim. Onu tanımıştım, selam verdim. Belli ki üşüyordu, eski püskü, polyesteri çıkmış paltosuna sımsıkı sarınmıştı. İsmail amcaya baktım. Her işini burada görüyordu, mezarlık evi gibi olmuştu. Kimsesizdi, toprağın ha üstü ha altı ne fark ederdi artık. Ölgün gözleriyle yüzüme baktı,

“Bir ciğara!” dedi.

Getiririm birazdan, dedim ama karım ve çocuklar mezarlığın kapısındaıdı. Canları sıkın görünüyordu. Hayıflanmaya başladılar. Haydi gidiyoruz, artık dediler. Unutmadım ama onlara İsmail amca için bir sigara almak istediğimi söyleyemedim. Mezarlığa doğru baktım. Poyraz sert esiyordu, rüzgâr servi ağaçlarını silkelemişti. Bir dahakine getiririm İsmail amca, deyip arabaya bindim.

O günden sonra işlerim dolayısıyla köye gidemedim. Çok sonraları Mersin’de kitap fuarındayken aldım kara haberini. Mart ayı çıkmadan İsmail amca ölmüşü.

Anlattılar sonra bana. Pek fazla kalabalık değılse de cenazesi, cumaya denk gelmiş meğer. Hayır yapmışlar, lokma döktürmüş kızı. Bütün köylüyü, sanayiden gelen işçileri doyurmuş. Sonra camide mevlit, Muhammet hoca ilahi de söylemiş. Gülsuyu, lokum; mahfildeki kadınlara çorap bile dağıtmışlar.

“Ah be İsmail amca! Sen ne hayırlı bir adammışsın!” dedim kitap imzalamayı bırakıp. Ölümün bile hayırlıymış. Sen aç ölürken bütün köylü doydu cenazende. Karnın aç uyudun, dokuz kat yorgan örttün üstüne, yine üşüdü. Ama kimsenin umurunda olmadı. Birden sıradaki okurlarımı beklettiğimi anladım.

“Affedersiniz! Bir ölüm haberi aldım da devam edeceğiz şimdi.”

Otele gelince televizyonu açtım. Akşam haberleri başlamıştı. Berjer koltuğa oturdum. İsrail Gazze’yi bombalıyordu. Seyfettin abi yine kızacaktı bana ama insandım sonuçta, duramadım. Önce galerimden İsmail amcanın fotoğrafını bulup *instagram*’da hikâyemde paylaştım. Ardından Gazzeli kolu bacağı kopmuş bir çocuğı. Başımı koltuğuma yaslayıp düşündüm. İnsanlığımdan utan-dım. Kahrolsun İsrail.